

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 313/2026-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného K U B | A K s. r. o., Werferova 1, Košice, proti rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Svk/3/2025 z 18. decembra 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. marca 2026 v znení jej doplnenia z 23. marca 2026 sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, ako aj práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu, ktorého zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie sa domáha spoločne s priznaním náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že Okresný úrad Košice rozhodnutím č. OÚ-KE-OVBP2-2020/001301 z 20. marca 2020 rozhodol o vyvlastnení pozemkov presne identifikovaných v rozhodnutí v spoluvlastníctve sťažovateľa v prospech vyvlastniteľa pre účel realizácie verejnoprospešnej líniovej stavby R2 Šaca – Košické Oľšany, na ktorú bolo vydané územné rozhodnutie, a o priznaní jednorazovej finančnej náhrady za odňatie spoluvlastníckeho práva v sume 2 052,85 eur.

3. Odvolanie sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného úradu z 20. marca 2020 bolo rozhodnutím Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky, ktorého pôsobnosť neskôr prešla na Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) sp. zn. 14146/2021/SSSVP/36142 z 24. marca 2021 zamietnuté.

4. Správny súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. KE-8S/89/2021 z 30. apríla 2024 správnu žalobu sťažovateľa proti žalovanému o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia z 24. marca 2021 zamietol.

5. Kasačnú sťažnosť proti rozsudku správneho súdu z 30. apríla 2024 najvyšší správny súd napadnutým rozsudkom zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ s odkazom na hmotnoprávnu úpravu obsiahnutú v zákone č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vyvlastňovaní“) tvrdí, že vo vzťahu k výroku rozhodnutia orgánu verejnej správy neboli splnené zákonom určené náležitosti, a to konkrétne § 13 ods. 2 písm. a) citovaného zákona, ktorý striktne stanovuje, že výrokmi o vyvlastnení práv k pozemku vyvlastňovací orgán určí účel vyvlastnenia vo verejnom záujme (obligatórna náležitosť). Vo výroku rozhodnutia okresného úradu je verejný záujem stotožnený s účelom vyvlastnenia, t. j. *de facto* neobsahuje žiadnu úvahu k účelu vyvlastnenia.

7. Sťažovateľ ďalšou námietkou atakoval nesplnenie podmienky stanovenej v § 2 ods. 2 zákona o vyvlastňovaní, podľa ktorej rozhodnutie o vyvlastnení musí byť v súlade s cieľmi a zámermi územného plánovania a ten sa dokazuje územným rozhodnutím. Najvyšší správny súd podľa sťažovateľa nereflektoval na stratu platnosti územného rozhodnutia z dôvodu nepodania žiadosti o stavebné povolenie.

8. Sťažovateľ sa nestotožňuje ani s odôvodnením kasačného súdu týkajúcim sa chýbajúceho rozsahu vyvlastnenia a nerozšírenia predmetu vyvlastnenia. Podľa sťažovateľa kasačný súd nevychádzal zo zákonnej právnej úpravy o využiteľnosti zostávajúcej časti pozemku (§ 2 ods. 4 zákona o vyvlastňovaní) pri súčasnej potrebe posúdenia tejto otázky na základe znaleckého posudku. Najvyšší správny súd podľa sťažovateľa preniesol dôkaznú povinnosť na neho, aj keď táto zaťažovala orgán konajúci o vyvlastnení.

9. Správny orgán nerozhodol o námietkach v administratívnom konaní vo výroku rozhodnutia tak, ako to pre neho vyplýva z § 13 ods. 2 písm. f) zákona o vyvlastňovaní.

10. Napokon sťažovateľ atakuje aj otázku primeranej náhrady za vyvlastnenie, a to v súvislosti s aktuálnosťou znaleckého posudku.

11. Vysporiadanie sa kasačného súdu s námietkami považuje sťažovateľ za príliš formalistické a porušujúce právo na súdnu ochranu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka arbitrárnosti odôvodnenia rozhodnutia kasačného súdu z dôvodu prílišnej formálnosti pri vysporiadavaní sa s kasačnými námietkami.

13. V úvode tejto časti uznesenia ústavný súd poukazuje v súvislosti s predmetom preskúmania ústavnosti rozhodnutia vydaného kasačným súdom na to, že správne súdnictvo je primárne prostriedkom ochrany subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy v jej najrôznejších podobách. Len sekundárne je kritériom poskytovania tejto ochrany zákonnosť verejno-mocenských aktivít verejnej správy. Inými slovami, správne súdnictvo v systéme právneho štátu nemá slúžiť naprávaniu nezákonnosti vo verejnej správe bez akéhokoľvek zreteľa na dopad eventuálne zistenej nezákonnosti na subjektívno-právnu pozíciu dotknutého. Účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, proti ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná. Správny súd spravidla nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy (IV. ÚS 596/2012, III. ÚS 502/2015, IV. ÚS 272/2020).

III.1. K namietanému porušeniu práv na súdnu ochranu, na spravodlivé súdne konanie a na účinný opravný prostriedok :

14. Obsah základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva iba v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Zahŕňa taktiež právo na určitú kvalitu súdneho konania definovanú procesnými garanciami spravodlivého súdneho konania, ako sú požiadavky rešpektovania zásad kontradiktórnosti alebo rovnosti zbraní či právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorá má byť v konkrétnom prípade poskytnutá. Zásada spravodlivosti obsiahnutá v práve na spravodlivé súdne konanie, ktoré vyplýva z čl. 46 ods. 1 ústavy, totiž vyžaduje, aby súdy založili svoje rozhodnutia na dostatočných a právne relevantných dôvodoch zodpovedajúcich konkrétnym okolnostiam prerokúvanej veci (m. m. III. ÚS 305/08, IV. ÚS 73/2024).

15. Ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu, jeho podstatné časti podrobil v kontexte jednotlivých sťažnostných námietok ústavno-právnomu prieskumu a dospel k záveru o nedôvodnosti argumentácie sťažovateľa.

16. V súvislosti s námietkou sťažovateľa týkajúcou sa absencie úvahy správneho orgánu k účelu vyvlastnenia (bod 6 tohto uznesenia) ústavný súd poukazuje na bod 19 napadnutého rozsudku, v ktorom najvyšší správny súd odkazuje na bod 25 rozhodnutia správneho súdu, ktorý akcentuje skutočnosť, že vo výrokovej časti prvostupňového rozhodnutia je *expressis verbis* uvedené, že v konkrétnych okolnostiach veci ide o vyvlastnenie vo verejnom záujme, ktorým je realizácia stavby. Je tak poznateľné, že vec sa výslovne posudzovala podľa § 2 ods. 1 písm. b) zákona o vyvlastňovaní, podľa ktorého možno vyvlastniť len vo verejnom záujme na účel ustanovený zákonom. Aj keď prvostupňový orgán neoznačil relevantnú časť samostatným výrokom, verejný záujem a jeho preukázanie sa vo výrokovej časti rozhodnutia správneho orgánu nachádzajú.

17. Ani námietka atakujúca stratu platnosti územného rozhodnutia z dôvodu nepodania žiadosti o stavebné povolenie (bod 7 tohto uznesenia) nie je dôvodná. Najvyšší správny súd v bodoch 20 až 22 napadnutého rozsudku v podstatnom akcentoval v kontexte vyvlastnenia relevantnosť vydania územného rozhodnutia, z ktorého boli zrejmé ciele a zámery územného plánovania, čo korešponduje požiadavkám vyplývajúcim z relevantného ustanovenia § 2 ods. 2 zákona o vyvlastňovaní. Súčasne zdôraznil irelevantnosť skutočnosti (ne)vydania stavebného povolenia pre vyvlastňovacie konanie.

18. Ani námietky týkajúce sa absencie rozsahu vyvlastnenia a nerozšírenia predmetu vyvlastnenia (bod 8 tohto uznesenia) nie sú dôvodné. Kasačný súd aj na tomto mieste poukázal na nevyhnutnosť posúdenia výrokovej časti prvostupňového rozhodnutia v celkovom kontexte pri uplatnení materiálneho konceptu ochrany základných práv a slobôd a stotožnil sa s vyjadrením správneho súdu o tom, že rozsah vyvlastnenia vyplýva z výroku o náhrade za vyvlastnenie (bod 23 napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu). Prevalencia materiálneho konceptu ochrany základných práv a slobôd je daná aj v súvislosti s námietkou o chýbajúcom samostatnom výroku rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu o námietkach (bod 9 tohto uznesenia). Aj tu je potrebné vnímať relevantné rozhodnutie v celkovom kontexte, predovšetkým s dôrazom na skutočnosť existencie vysporiadavania sa s námietkami v rámci časti odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia (bod 26 napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu).

19. Pokiaľ sťažovateľ namieta, že povinnosťou správneho orgánu bolo posúdiť znemožnenie užívania zostávajúcej časti pozemku (využitelnosť) v kontexte prípadného rozšírenia vyvlastnenia, a to na základe znaleckého posúdenia, ani táto námietka nie je dôvodná. Sťažovateľ v tomto smere celkom neopodstatnene tvrdí, že ho najvyšší správny súd zaťažil dôkaznou povinnosťou.

20. Odkaz najvyššieho správneho súdu na príslušné ustanovenie § 34 ods. 3 Správneho poriadku aplikovateľné subsidiárne aj v konaní o vyvlastnení, podľa ktorého účastníka správneho konania zaťažuje povinnosť navrhnúť na podporu svojich tvrdení dôkazy, ktoré sú mu známe, je potrebné posúdiť ako ústavne udržateľný. Pokiaľ sťažovateľ ako účastník administratívneho konania chcel spochybníť ustálený skutkový stav na základe listinných dôkazov nachádzajúcich sa v administratívnom spise, mal preukázať svoje tvrdenie o tom, že zostávajúca časť vyvlastňovaného pozemku je nevyužitelná. Sťažovateľom predpokladanú dôkaznú povinnosť príslušného správneho orgánu v tomto smere nevaliduje ani samotné ustanovenie čl. 20 ods. 4 ústavy, z ktorého vyplýva, že vyvlastnenie je prostriedkom *ultima ratio*, ktorý je možný len v nevyhnutnej miere, vo verejnom záujme a na základe zákona a za primeranú náhradu. Správnemu orgánu preto nemôže prináležať povinnosť vyhľadávať dôkazy, ktoré idú nad rámec potreby nevyhnutnej miery vyvlastnenia (bod 25 napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu), ako sa toho vo svojej podstate domáha sťažovateľ, keď tvrdí, že dôkazy týkajúce sa nevyužitelnosti pozemku mal predložiť príslušný správny orgán.

21. Napokon aj otázka primeranej náhrady stanovenej na podklade znaleckého posudku (bod 10 tohto uznesenia) je odôvodnená v podstatných častiach napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu ústavne akceptovateľným spôsobom. Najvyšší správny súd na podklade systematického výkladu vo veci aplikovateľných ustanovení zákona o vyvlastňovaní [§ 4 ods. 3 v spojení s § 9 ods. 2 písm. f) a § 9 ods. 3 písm. f) zákona o vyvlastňovaní] dospel k ústavne udržateľnému záveru, ktorý bol konštatovaný aj správnym súdom o tom, že podmienka znaleckého

posudku nie staršieho ako dva roky sa vzťahuje ku dňu predloženia tohto znaleckého posudku k návrhu na začatie vyvlastňovacieho konania.

22. Na podklade dosiaľ uvedeného a, berúc do úvahy čiastkové závery k jednotlivým sťažnostným námietkam, ústavný súd konštatuje, že najvyšší správny súd reagoval na námietky sťažovateľa atakujúce rozhodnutie správneho súdu ústavne konformným spôsobom, jeho úvahy vyplývajúce z napadnutého rozsudku k zásadným otázkam týkajúcim sa vyvlastnenia a splnenia podmienok rozhodnutia správneho orgánu o vyvlastnení rešpektovali zákonné limity.

23. Pokiaľ sa podstata argumentácie sťažovateľa zameriava na formálnosť pri posudzovaní jednotlivých sťažnostných námietok v konaní o kasačnej sťažnosti, ústavný súd na tomto mieste zdôrazňuje, že rovnako v konaní o ústavnej sťažnosti samotný ústavný súd uprednostňuje materiálne poňatie účinnej ochrany základných práv a slobôd pred formalistickým, ktoré lipne na jednoduchom dodržaní zákonných ustanovení zo strany orgánu verejnej moci (IV. ÚS 259/2020).

24. Vo svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07).

25. V záujme poskytovania materiálnej ochrany práv bolo podľa ústavného súdu potrebné posudzovať aj postup najvyššieho správneho súdu v procese vysporiadavania sa s jednotlivými námietkami sťažovateľa prezentovanými v kasačnej sťažnosti. Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi predovšetkým súdnej ochrany vrátane tej, ktorá je poskytovaná všeobecnými súdmi (IV. ÚS 266/2023).

26. Aplikácia materiálnej ochrany práv účastníkov administratívneho konania preto bola na mieste aj v konaní o kasačnej sťažnosti (k tomu pozri predovšetkým body 16 a 18 tohto uznesenia).

27. Posúdenie námietok sťažovateľa vedie ústavný súd k záveru, že v danom prípade najvyšší správny súd pri svojom rozhodovaní nevybočil z existujúceho rámca platných a účinných právnych predpisov, preskúmal kasačnou sťažnosťou napadnutý rozsudok správneho súdu na podklade namietaných kasačných dôvodov a svoje závery dostatočným spôsobom odôvodnil. Ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľom uplatnené námietky porušenia práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie, ako aj práva na účinný opravný prostriedok sú zjavne neopodstatnené, takže nesignalizujú žiadnu možnosť priamej príčinnej súvislosti s možným porušením práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v relevantnej časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.2. K namietanému porušeniu práv vlastníť majetok a na pokojné užívanie majetku:

28. Sťažovateľ porušenie označených práv hmotného charakteru odvíja od porušenia základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. Práve s ohľadom na argumentačné

prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie dôjsť ani k porušeniu sťažovateľom označených práv vlastníť majetok a na pokojné užívanie majetku, a preto aj v tejto časti bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

29. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite jeho ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. mája 2026

Miroslav Duriš
predseda senátu